

VÁROS POLGÁRMESTERE

2051 Biatorbágy, Baross Gábor utca 2/a • Telefon: 06 23 310-174/213 mellék
Fax: 06 23 310-135 • E-mail: polgarmester@biatorbagy.hu • www.biatorbagy.hu

Előterjesztés

Biatorbágy Város Önkormányzata arculati kézikönyvével összefüggő kérdésekről

Előzmények

1. Biatorbágy Város Képviselő-testülete a 180/2009. (XI. 26.) számú, Biatorbágy Önkormányzata és intézményei Grafikai Arculati Kézikönyv használatáról szóló határozatában felszólította tisztségviselőit, hivatalát és intézményeit, hogy az arculat elemeit minden meghívón, nyomtatványon a Grafikai Arculati Kézikönyvnek megfelelően használják.
2. Biatorbágy Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2012 decemberében felülvizsgálta a 180/2009. (XI. 26.) számú korábbi határozatát, amely tisztségviselői, hivatala és intézményei részére előírta az Arculati Kézikönyvben szereplő Legacy betűcsalád kötelező használatát, és 215/2012. (XII. 6.) Biatorbágy Város Önkormányzata arculati kézikönyvével összefüggő kérdésekről című határozatában megállapította, hogy a betűtípus nem váltotta be az egységes megjelenés érdekében hozzá fűzött reményeket. A képviselő testület a mindennapi levelezés, ügyintézés, ügyiratkezelés törzsszövegeinek, törzsdokumentumainak rögzítésére – az arculati fejlécek, egyéb grafikai, képi modulok megtartása mellett – az egységes megjelenés érdekében az Arial betűtípus használatát írta elő.
3. 2015 januárjában Biatorbágy Város Önkormányzat Képviselő-testülete a Biatorbágy Város Önkormányzata 2015. évi kommunikációs tervéről című 5/2015. (I. 29.) határozatában hagyta jóvá Biatorbágy Város arculati elemeinek korrekcióját, illetve a Városi és intézményi honlapok megújítását:
Biatorbágy Város arculati elemeinek korrekciója.
Biatorbágy Város arculati megjelenését a korábbi években elkészített arculati kézikönyv szabályozza. Az időközben bekövetkezett változások (új intézmények létrejötte, névváltozások, felhasználási területek bővülése)

valamint a felhasználási tapasztalatok összegzése alapján javaslom, hogy az arculati kézikönyv korrekciójára adjon lehetőséget a testület. Szándékunkban áll egy olyan – az előző kézikönyv alapcéljaival egyező – új megjelenési forma megteremtése, amely mind a felhasználói, mind a befogadói tapasztalatot figyelembe veszi. Az előző koncepció egységes megjelenésre törekvő elemeit megtartva szeretnénk megújítani, a kor követelményeinek megfelelően átalakítani a szabályozást.

Városi és intézményi honlapok megújítása

Az önkormányzat által fenntartott városi és intézményi honlapok (Faluház, Pászti Miklós Művészeti Iskola, Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Iskola, Biatorbágyi Általános Iskola, Benedek Elek óvoda, Családsegítő Központ, Gólyafészek Bölcsőde) Drupal alaprendszerre épülnek, amelynek legnagyobb előnye a sebesség és a biztonság, ugyanakkor kezelése szakértelmet igényel. Nem csoda, hogy a tartalom feltöltése több kezelőnek is nehézséget okoz. *Szoros összefüggésben az arculati kézikönyv korrekciójával* célunk, hogy az alapértékek megtartása mellett, korszerűbb, barátságosabb, könnyebben kezelhető, nyitottabb és használhatóbb felületeket alakítsunk ki a biztonsági előírásoknak továbbra is megfelelően.

4. Biatorbágy Város Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2015. (II. 27.) számú Biatorbágy Város Önkormányzat 2015. évi költségvetéséről szóló önkormányzati rendelete Biatorbágy Város arculati elemeinek korrekciójára bruttó: 1.905.000 Ft, a Városi és intézményi honlapok megújítására bruttó: 2.540.000 Ft költséget irányzott elő.

Előkészítés – javaslatok a korrekcióra

Biatorbágy címerének felülvizsgálata

1728-1765

1846-1876

1887, 1898

Biatorbágy Nagyközség 1991-ben alkotta meg jelenleg használatban lévő címerét. A Biatorbágyi Krónika című lap 2001. áprilisi számának 26-27. oldalán „Horváth Lajos” névalírással jelent meg egy összefoglaló tanulmány Bia és Torbágy közigazgatásáról és pecsétjeiről. (1. sz. melléklet) Ugyanitt található az akkori

képviselő-testület által 1991-ben elfogadott címer leírása is. E fogalmazást vette át a 2009-ben készült arculati kézikönyv:

„A CÍMER: Ovál pajzson, a cölöphelyen arany mezőből kinövő három leveles búzaszál (Bia), jobb oldalán kék mezőben hegyével fel, élével befelé fordított lebegő ezüst csoroszlya, bal oldalán ugyanilyen állású ekevas (közös jel). A torbágyi pecsétben szereplő két leveles (vörös) rózsaszál pajzstartóként, a pajzs két oldalára kerül. A pajzson a pecsétek másik közös címerképe, az ötlombú korona nyugszik.”

Az említett cikk így fogalmaz a címer kapcsán: *„Biatorbágy 1991-ben megalkotott, a régi hagyományokon felújított címere amellett, hogy heraldikailag pontos, még bűbájosra is sikerült.”*

Javasolt egy – a heraldikai szabályoknak szintén megfelelő – új grafikai tervet készíttetni, amely mind formájában, mind színhasználatában harmonikusabb és elegánsabb képet fest a 2007-ben várossá vált településről, mint ez a jelenleg használt valóban „bűbájos” és igen egyszerű alkotás, amelyben az ovál pajzs inkább egy elkékült és megkoronázott főtt tojásra, a rózsák pipacsra, az ekevas és a csoroszlya pedig egy aszal teríték szabályosan elhelyezett evőeszközeire hasonlít.

Kiindulópontként ajánlhatók lehetnének a fellelhető biai és torbágyi pecsétnyomatok mellett, például a Szily, Fáy, Sándor családok címereinek jelképes ábrái.

Biatorbágy zászlajának felülvizsgálata

Biatorbágy zászlajára vonatkozóan az alábbi leírás található a jelenleg érvényes arculati kézikönyvben: *„A zászlólap 1:2 arányú téglalap, közepén vágással, egy felső kék és egy alsó sárga mezőre osztott, rajta az első harmad vonalában, mint tengelyen foglal helyet a település címere.”*

Ez a meghatározás azonos a Biatorbágy Nagyközség képviselő-testülete a Biatorbágy Nagyközség címeréről, zászlajáról és azok használatáról szóló 4/1992 (03. 12.) Ör. számú rendeletében leírtakkal. A zászló formájára, illetve színeire vonatkozóan a rendelkezésre álló dokumentumokban nem találtunk korábbi, autentikus leírást. Biatorbágy jelenlegi zászlajának színe egy az egyben megegyezik az ukrainaival.

Javasolt lenne, mind a címerben, mind a zászló tekintetében a „szlávos” helyett, a magyar néphagyományhoz, néplélekhez, színszimbolikához közelebb álló zöld, piros, fehér tónusokat használni.

Kérjük az önkormányzat szakbizottságának tagjait, véleményezzék e két legfontosabb arculati elemre vonatkozó korrekciós javaslatokat, valamint tegyék meg további észrevételeiket. Kérjük a képviselő-testületet, hogy a befogadhatónak tartott javaslatok alapján, hatalmazza fel a polgármestert, hogy a meghatározott költségkeretek terhére kezdje meg az arculati elemek korrekciójához szükséges előkészítő lépéseket.

Tisztelettel:

Tarjáni István s.k.
polgármester

Összeállította: Mester László, kommunikációs tanácsadó

Határozati javaslat

Biatorbágy Város Önkormányzat Képviselő-testületének /2015. (X. 29.) számú határozata

Biatorbágy Város Önkormányzata arculati kézikönyvével összefüggő kérdésekről

Biatorbágy Város Képviselő-testülete felhatalmazza a polgármestert, hogy a befogadott javaslatok alapján, Biatorbágy Város Vizuális Arculatának korrekciójához a szükséges előkészítő lépéseket megtegye a 2015 évi e célra előirányzott költségkeret terhére.

Javaslatok:

I.

II.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Végrehajtásért felelős: Polgármesteri Kabinet

Bia és Torbágy közigazgatásáról és pecsétjeiről

Bia és Torbágy létének 800 éves évfordulóját ünnepeltük 1992-ben első együttes okleveles említésük alapján.* Azonban majdnem minden okleveles említés, bármilyen régi is, egy bizonyára már korábbi, írott forrásban nem jelentkező út, fejlődés, történet homályába világít be. Ennyiben jelentős, de nem tekinthető az út kezdetének. Így vagyunk ezzel Bia és Torbágy esetében is.

A névtelen jegyző

Nem mellőzhetjük ugyanis az Anonymus által fenntartott ősi hagyományt, mely a Torbágy erdőre vonatkozik. A nevezetes dolog úgy történt, hogy a honfoglaló vezérek seregeikkel éppen Pannónia földjét, azaz a Dunántúlt hódoltatták. Árpád Ecilburgból, vagyis Attila várából, amelyik Óbudavárnak felel meg, indult el dél felé. Első nap Százhalom táján ütött tábort, ahol egy seregrészt elküldött Ód apja, Ete és Vajta vezetésével Baranyavár meghódítására. Egy másik seregrészt Szalók apja Ósbó és Óse vezetésével Veszprém elfoglalására indított meg. Ezek után, mint aki jól végezte dolgát, a Torbágy erdőben napokig vadászgatott.

Ósbó és Óse sikerrel jártak Veszprém vára és környéke meghódításában és hadifoglyokkal, illetve kezesül adott fiatalokkal tértek vissza Árpádhoz a Torbágy erdőbe. Árpád örült a győzelemnek, a zsákmánynak és kíséretével ismét visszatért Ecilburgba, ahol nagy lakoma következett. Ezután Árpád a magyar főssereggel elindult Pannónia teljes elfoglalására. Az első táborhelyet „sóskút mezeje mellett” (iuxta campum putei salsi) jelölte ki.

Egyáltalán nem lehetetlen, hogy Anonymus a Torbágytól, Biától délre lévő Benta-patak völgyi Sóskúthoz tapadt valószínű eseményt mondott el, amikor elbeszélte Árpád itteni táborozását. Ez az esemény a történeti kutatás mai eredményeihez illeszthető. A nyugatról visszatérő „kalandozó” sereg megerősítésére ugyanis 900 július–augusztusában további seregek keltek át a Dunántúlra és azt egészen birtokba vették. Árpád serege Sóskút mezejéről a Bodajk hegyhez vonult, majd tovább nyugat felé. A magunk részéről nem idegenkedünk attól, hogy Anonymusnak ezt a Gesta Hungarorum-beli közlését, mint a 10. századból átmentett hagyományt, hitelesnek fogadjuk el.

Pest és Fejér megye határán

Az 1992. évi ünnepségre indokot adó 1192-es oklevélből megtudhatjuk, hogy Bujia? (Buia) föld a Torbágy erdő alatt fekszik a Szelidtó mellett. Ez a terület a valamivel későbbi oklevelek tanúsága szerint Pest és Fejér megye határán volt.

Pest és Fejér megye dunántúli határa Érd és Százhalom között indult ki a Dunától és áthaladva a Benta-patak völgyén az egykori Székely települést kerülte meg délről. Innen egy darabon a Benta és a Szent László víz vízvázastóján haladt Tárnoktól délre, majd Zámor és Sóskút között folytatódott, bár a Tordastól északra fekvő Kuldó részben Pest megyéhez, részben Fejér megyéhez tartozott, ahogy 1337-ben írják.

Bia a Torbágy erdő alatt szintén Pest megye része volt, bár az Árpád-korban ez nincs kimondva, viszont ha Pest és Fejér megye határvonalát ezen a tájon meg akarjuk húzni, akkor ez csak így lehetséges. Tőle délre Etyek már Fejér megyében tűnik fel, igaz nagyon későn, először 1469-ben említve. Északnyugatra tovább haladva a határvonalon, Bicske mindig is Fejér vármegyébe tartozott, tőle északra Mátyás azonban a középkori Esztergom megye része volt. A Bicskétől északra elterülő Szentlászló azonban már Pest megye részét képezte 1318-as adat szerint.

A felsoroltak bizonyítják, hogy Bia és Torbágy a koraközépkorban Pest megyének dunántúli területén volt található. Itt most nem feladatunk a Visegrád, majd Pest megye néven feltűnő Duna kétparti megye tényének bizonyítása. De le kell szögeznünk, hogy évszázadokon keresztül Pest megye a Dunántúlon Fejér, sőt Esztergom megyével volt határos. A királyi pilisi erdőuralomból kialakuló Pilis megye csak fokozatosan hatolt területileg dél, illetve nyugat felé, hogy elérje Esztergom és Fejér megye megszilárdult határait. Ennek a folyamatnak eredményeként 1429-ben Torbágy népeit Pilis megyeinek nevezik először, Bia birtokról pedig 1455-ben mondják, hogy Pilis megyében van.

Bia és Torbágy közigazgatása

Az 1192-ben először említett Bia föld (terra) 1230-ban népes birtokként (possessio) tűnik fel. Az 1192-ben megnevezett Turbag-i erdő lehet, hogy Turbag lakott falu nevéből képződött, de nem biztos. Ám 1259-ben egy iktatáson szerepel egy Jobos nevű ember Torbágy faluból, vagyis Torbágy ekkor már biztosan település.

Analógiák százaival tudjuk bizonyítani, hogy a 13. század első felében falvaink bírói szervezettel rendelkeztek, sőt ettől már

jóval korábban is. Mindkét falu azonban a takarosabb, erősebb települések sorába tartozott, hiszen 1332–1337-ben Torbágyon (Curbag) János a plébános, 1351-ben pedig szerepel a biai Szent Kereszt-templom. Vagyis legkevesebb a 14. század első felében mind a két falu templomos hely.

Sajnos azonban Bia és Torbágy helyi közigazgatására nézve mindezeidig adatokkal még nem rendelkezünk a Mohács előtti időkből.

A budai szandzsák 1546. évi összeírásakor Bia falu még lakott volt, 1549 körül lakói szétszéledtek és a környező falvakban telepedtek le.

Feltűnően sok biai lakos vállalt küldöncséget új helyén, Tabajd és Sóskút egy-egy, Etyek és Zsámbék pedig két-két eredetileg biai embert alkalmazott küldöncként saját községbírói szervezetében. Torbágy már a török hódítás első rohamában, 1541-ben lakatlanná válhatott.

A tizenöt éves háború (1593–1606) után valamikor Bia újratelepült, 1647-ben már másfél portás hely. A török kiűzése körüli harcokban ismét elnéptelenedett, a lakosság vissza- és betelepülésének jelei 1690-ben mutatkoznak. Torbágyot 1700-ban még pusztaként említik, 1701–1702-ben települhetett újjá, mert ekkor egy évi mentességet kapott a forspont alól. Ezt a torbágyi lakosságot elvándorlásra kényszeríthette a kuruc szabadságharc.

Ebből az időből származnak Bia és Torbágy községbírói szervezeteinek első dokumentumai. Valamikor az 1690-es években íródott az a dátum nélküli levél a vármegye hatóságához, melyet más levél már megelőzött – ahogy, írják – valamilyen biai nyomozás és tanúvallatás ügyében. Fontos, hogy a levélben katolikus és református „részen” lévő lakosokról esik szó, a reformátusoknak prédikátoruk is van. A levél magyar nyelvű.

A torbágyiak által írt levél 1712–1713-ban keletkezhetett és Pest–Pilis–Solt vármegye hatóságához szól a községnek „szabadságban”, azaz adómentességben való megtartása ügyében, mivel falujukat két éve szállották meg. Megtudjuk belőle, hogy a teljesen néptelen Torbágy pusztát az udvari kamara eladta a Sirczendorf grófnak és a levél írásakor özvegy

1726-1871

1806-1856

* Horváth Lajos – Biatorbágy első írásos említése 800. évfordulójára rendezett tudományos konferencián elhangzott – előadása.

Hochwarthné kezében van, aki betelepítette a pusztát az adómentesség ígéréssel. Ez a levél német nyelvű és szintén nincs rajta dátum.

Az első név szerint ismert torbágyi német telepés Luicziner János 1718-ból egy kissé bizonytalan olvasat szerint.

A két folyamodványon nyoma sincs pecsétnek, feltételezzük ennek alapján, hogy a két községbírói szervezet ekkor még nem rendelkezett községi pecséttel. A német telepések egyébként is 1712-ben vagy azután érkeztek csak Torbágyra Farkas István akciójának következtében.

Először Bia községpecsétje tűnik fel egy 1726-os iraton. Három leveles gabonaszál jobb oldalán aszimmetrikus ekevas, baloldalon csoroszllya látható rajta. Felirata: SIGILUM * BIAENSIS *. Második, nagyobb pecsétje 1806-tól tűnik fel iratokon, miközben az előző pecsét is még használatban van. A szabadságharc leverése után KÖZSÉGI HIVATAL * 18 BIA 60 * GEMEINDE AMT szövegű pecsétet használnak rövid ideig, mely a németesítő törekvések tanuja. Végül az 1860-as években megjelenik az első gumi (kaucsuk) bélyegző is BIA felirattal, az előzőek fém tipáriumok (pecsétnyomók) voltak.

Torbágy község latin nyelvű pecsétje 1728-tól volt használatban. Felirata: SIGILUM PARVI-PAGI-TURBAL. A németesítés időszakában KLEIN · TORWEIL ** feliratú pecsétet használtak a torbágyi községházán 1846–1876 között. Mivel a magyar nyelv 1844-ben vált hivatalos nyelvvé a latin ellenében, ez a német nyelvű pecsét a lakosság nemzeti „állásfoglalásának” a bizonyítéka. Az 1860-as években emellett két magyar feliratú pecsétet is használtak a torbágyi községházán.

A betelepülő németek, azon kívül, hogy a Torbágy név hangalakját nem voltak képesek elsajátítani, „kis” falunak tekintették új lakóhelyüket, szemben Törökbálinttal, amelyet Turbal-nak, Grosz-Turwal-nak neveztek.

Ez a Kis- és Nagy-Torbágy szemlélet és névhasználat végig vonult a 18–19. századon, jószerével csak a 20. század elején a Községi Törzskönyv Bizottmány működése szüntette meg.

A tanácsköztársaság idején létező biai járás intéző bizottságának, hivatal vezetőjének és birtokrendező biztosának a pecsétjeit ismerjük. Fennmaradtak Bia község munkástanácsa direktóriumának és a

helyi szociáldemokrata pártnak a pecsétlenyomatai is. Torbágy munkástanácsának a pecsétlenyomatait is ismerjük.

A pecsétek jelképei

A Bia pecsétjein látható csokorba fogott három gabonaszál és mellette elhelyezett aszimmetrikus eke és csoroszllya már a 18. században is oly mértékben elterjedt jelképek a községi pecséteken, hogy mondanivalójuk már akkor devalválódott. Nem beszélve arról, hogy éppen tömeges elterjedtségük miatt nem feleltek meg a heraldika-szfragsztika (címertan-pecséttan) egyik alaptörvényének, a megkülönböztethetőség elvének.

A Torbágy pecsétjein látható ekére és csoroszllyára természetesen ugyanez vonatkozik. Torbágy legelső ismert pecsétjén az eke és csoroszllya felett ötszirmú korona lebeg. Koronát látunk Törökbálint TVRBAL feliratú pecsétjén is az eke és csoroszllya felett. Ez a jelképi jelenség a két településnek valamilyen közös vonására utal a heraldika-szfragsztika nyelvén.

[Régi cselédkönyvben és munkásigazolványban található az 1887-ből és 1898-ból keltezett Bia községi pecsét. A pajzs fölött szintén megtalálható az ötlombú korona rajza, ami a korábbi pecséteken csak Torbágy esetében fordult elő. – A szerk.]

1887,1898

A címer

Mindezeket éppen azért tartottuk szükségesnek előrebocsátani, mert Biatorbágy 1991-ben megalkotott, a régi hagyományokon felújított címere mellett, hogy heraldikailag pontos, még bübajosra is sikerült. Szakszerűen egyesíti ugyanis a két település pecsétjein látható címerelemeket,

és kedvesen használja fel Torbágy pecsétjéről a rózsát „pajzstartónak”. Különösen példamutató az a mértéktartás, mely a két település mindmáig megőrződött falusias jellegét a heraldikában sem szégyenli, hanem értékékként mutatja fel. Bizonyos értelemben azt mondhatjuk, hogy ez a heraldika környezetbarát és környezetvédő. Ily módon kapcsolódik tehát korunk egyik szükséges és szép mozgalmához.

Horváth Lajos

Biatorbágy címere

Tíz évvel ezelőtt Biatorbágy a községi jelképek megalkotására pályázatot írt ki.

Biatorbágy, illetve az azt alkotó két falunak: Biának és Torbágy, nem volt történeti címere. Ez természetes, hiszen a falvaknak általában nem lehetett címerük, mert fegyveres erejük sem volt. A településeket jelképező jelvények azonban léteztek, hiteles jogi szimbólumokként használták a községi pecséteket. Biatorbágy címerterve a 18–19. századi pecsétvésetek alakjainak egyesítésével készült.

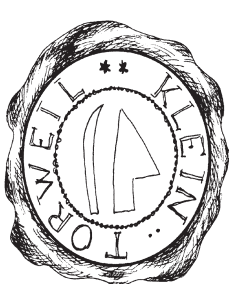
A címer leírása: ovál pajzson, a cölöphelyen arany mezőből kinövő három leveles búzaszál (Bia), jobb oldalán kék mezőben hegyével fel, élével befelé fordított lebegő ezüst csoroszllya, bal oldalán ugyanilyen állású ekevas (közös jel). A torbágyi pecsétben szereplő két leveles rózsaszál pajzstartóként, a pajzs két oldalára kerül. A pajzs két pecsét másik címerképe, az öt lombos korona nyugszik (közös jel).

A Képző és Iparművészeti Lektorátus és az ELTE Történelem Segédtudományok Tanszékének szakértői a címer- és zászlótervek közül címertani, történeti szempontból a pecsétvésetek felhasználásával készült tervezetet tartották a követelményeknek megfelelőnek.

A képviselő-testület indokoltnak tartotta Bia és Torbágy történeti jelképeinek visszaállítását. Ennek érvényesülését az elfogadott, s azóta hivatalossá lett tervezetben látta.

Biatorbágy címerének fekete-fehér ábrázolása a heraldika szabályai szerint.

1846-1876

1728-1765

Rajzok:
Horváth Imre